

Any I. — Girona 16 Maig 1915. — Núm. 10

Preu de cada exemplar: 10 cèntims

“ART i SPORT” Revista quinzenal.

Direcció i Administració: C. L. FRERS, 21, p.—S'admet col·laboració. No s'tornen els originals. De's treballs que se'ns remeti, en son responsables llurs autors.

ACTORS DE VALÚA

FRANCESC SANCHIZ

Aquest excel·lent primer actor i director de la Companyia que actúa amb brillant èxit en nostre Teatre Principal, conegut ja per sos mèrits excepcionals en tots els principals teatres de Barcelona, com son el Rómula i Novitats; que ses grans aficions es porten a l'escena, malgrat desempenyar un important càrrec i que també ha treballat amb èxit junt amb En Borrás,—el gran actor revolucionari de l'art teatral, i que prompte ho será de l'art de la cinematografia, a disgust dels que encara apreciem el teatre

FRANCESC SANCHIZ, primer actor i Director de la companyia que actúa en el Teatre principal, i que avui a la nit celebra el seu benefici

catalá,—avui a la vetlla celebra el seu benefici amb l'obra «Divorciémonos», i el monòlec «Oratoria fin de Siglo».

Tots els admiradors del treball definitiu de l'esmentat primer actor; els fervents de dita obra; i els aimants del pur art dramàtic, déuen assistir aquesta nit a la festa teatral, per a aplaudir una volta més la tasca artística del beneficiat i del rest de la Companyia.

Literatura

FILEMON I BAUCIS

Poesia premiada amb la Flor Natural
en els Jocs Florals de Barcelona.

Aquí són immortals, vora 'l mar nostre,
Baucis i Filemon, en la barraca
humil i hospitalaria que 'ls xopluga
ran de les ones.

Al bell punt que fa cap la primavera
a fins a la tardor, deixen la vila
per la cala gentil que batejaren
la gent de Grecia.

Ell compta setanta anys i ella seixanta;
i cada jorn, ardots, en sa barqueta
s' endinsen en el golf que 'l vent regira,
a llevar nanses.

Ella boiga segura com un jove
mentres qu'ell va llevant la corda humida,
que arrocega les nanses fatilleres
de les llagostes.

Arreu les deixen al viver captives
esperant la balandra que les porti,
per goig i delectança de les taules,
a terres llunyes.

Si les nanses són buides, de sos llavis
no surt cap queixa, los esguarts eixequen,
i resignats a l' endemà confien
llurs esperances.

Passen la nit d' un són en el seu rònc
jas sospès de les vigues ennegrides
i fet amb rem i veles quitrades,
d' olor salobre.

Ella va devegades a la vila
per vendre el peix, que quan el porta salta,
i retorna amb el pa d' aurada crosta
i dolça fruita.

No han tingut fills i dolçament se 'n planyen,
mès re'ornen a si tot l' amor tendre
que havien estalviat per repartir-lo
a sa fillada.

Hospitalaris sempre, ja pot Jove
a sa porta a trucar, mal que s' amagui
sots la mès pellingosa vestidura,
qu' haurà acollida.

Un lloc li oferirán per que reposi
i un plat de niu amb un bocí mengivol

i un canti d' aigua de la font salmástica
que a sos peus brolla.

Diguéu-los si han tingut mai la fal-lera
de tornar joves i us farán a la una:
que, vells, el ví i l' amor se tornen rancis
i els cors revifen.

En el front de les penyes recremades
que ceneixen la cala lluminosa,
hi han unes roses blanques que 's diria
que són estátues.

Grat els hi fora que algun Deu propici
els trasmudès en eixes roques blanques
que, frec a frec, per sempre mès se miren
amb joia eterna.

FREDERIC RAHOLA

ARRANJAMENT

PER JOAN GOMEZ

(Continuació)

IX

Girona en l' any 1650, sofrí una horrosa
pesta que produí la mort a 1550 persones.

Hoquineourt, en 12 de juliol de 1658, setiá
a Girona. El valor dels gironins mès la nova
de que Joan d' Austria, fill de Felip II, anava a
la defensa de la ciutat foren causes que obli-
garen al francès a retirar-se.

Un altre setí ve a augmentar l' intermina-
ble llista dels molts que ha sofert la nostra ciu-
tat, car en 1675, fou setiada per Schomberg.

Novament Girona fou setiada per els fran-
cesos comandats per el mariscal Bellfonds, en
1684. En uns dels atacs els setiadors entraren
fins el centre de la ciutat, tinguent que soste-
nir una sagnanta lluita amb els gironins, els
quals després de grans esforços obligaren als
francesos a allunyar-se de Girona.

Noailles en 1694, també setiá la ciutat,
capitulant aquesta. La güarnició que la defen-
sava sortí de la ciutat amb tots els honors
de guerra, però Girona torná a reunir-se per
resultes del tractat de Ryswika.

Amb motiu de la guerra de Successió, en 14 de desembre de 1710, Girona tingué que sofrir un altre seti, per el Duc de Noailles fill del Mariscal del mateix nom, havent de capitular.

En 1713, essent governada per el Marqués de Brancas, fou setiada per tropes alemanes, quines apoiaven la causa dels Austriacs. En aquest seti encara que estiguessin els habitants mancats de queviures i municions, se defensaren amb tant coratge que l'enemic tingué que abandonar la seva empresa.

En l'any següent els Borbons ocuparen el trono d'Espanya i en el mateix any Catalunya perdé els seus furs i privilegis governant Felip V.

Malgrat els continuats setis, Girona sempre fou valenta i patriótica.

(Seguirá)

Notes d' Art

Per no haver rebut de Barcelona, tot el material que destinavem a aquest número, ens veiem impossibilitats de publicar, com era el nostre desitj, el retrat d'un notable aficionat que forma part de la Secció *Tallavi* d'aquesta ciutat.

NOVA REVISTA

Ha visitat nostra Redacció l'important i ben editada revista «Arte & Sport» que se publica a Barcelona. Li desitjem proullongats anys de vida, mentres sentim gran plaer al veure que altres enusiastes, seguin la mateixa norma que nosaltres, van dret a la propagació i enlaira-ment de l' *Art* i del *Sportisme*, puig com molt bé diu nostre confrare: «El hombre es un compuesto de cuerpo y espíritu, trabajemos para éste, pero no nos olvidemos de aquél.»

GERMANOR EMPURDANESA

Aquest és el simpàtic títol d'una nova agrupació choral, formada per un centenar de socis del Casino «El Menestral» de Figueres, la qual el dia 2 del corrent mes inaugurarà una preciosa senyera.

Dita agrupació que 's proposa donar-se a coneixer en diferents punts de Catalunya, el

dia 22 se traslladarà a Badalona i després a Barcelona.

Bo será recordar a aitals joves entusiastes, de cor i pensa clara, aquelles magistrals paraules del mai prou plorat mestre Clavé:

«Instrui-vos i sereu lliures.
Agrupeu-vos i sereu forts.
Estimeu-vos i sereu feliços.»

«ANTOLOGIA DE POETES CATALANS»

Ens enterem amb satisfacció que la casa editorial d'aquesta ciutat, Dalmau Carles i Companyia, está próxima a publicar una nova «Antologia de poetas catalans».

S'ha encarregat del recull i la tria, el notable escriptor en Lluís G. Plá, qui ha posat tota la seva cura necessaria per a que 'l volum siga nodrid i selecte, i el distingit dibuixant En Joaquím Renart, ha fet unes vistoses il·lustracions que l'enriquiran notablement.

VETLLADA TEATRAL

Tindrà lloc avui a la nit en el Centre d'Unió Republicana, una ben escullida funció representant-se les obres «L'oncle Rector» den M. Folc i Torres i «Embolica que fa fort».

Acabat l'espectacle, ball de societat.

PER A NOSTRES

REGINES DE LA BELLESA

En preparació un galant nombre dedicat a les senyoretas, que de nostre concurs resultaren elegides Regines de la bellesa.

EXPOSICIÓ-MONEGAL

En l'esculptura com en totes les arts, la senzillés i simplicitat triomfará, ja que tota tendencia a complicar una obra és sempre en perjudici de l'idea que bonament s'ha volgut representar.

Per aixó, l'exposició Monegal, ens doná una sensació de repós i de serena calma.

Art es aquest, sense estridencies de cap mena i aont els volúms estant pesats amb gran seguretat.

El genre que conreua En Monegal, és ja conegut, i sense anar més enllá dirém que és an En Clará primer i més tard an En Casanovas,

LES REGINES DE LA BELLESA

PRIMER ACCÉSSIT:

NA PEPETA PUJADES

a quins havem vist la tendència a la simplificació de la forma; el primer és clar que portat per un esperit helènic i el segon caiguent —nosaltres ne diem caure— en la «rudimentària» escultura Caldeu—Asíria.

Posem doncs, an En Monegal, com a un intermitj entre En Clará i En Casanovas, diguent per fi, que entre les obres de En Monegal n'hi ha quiscuna d'insegura, però que totes reflecten l'ànima del artista qui pot donar jorns de gloria a la renaixenta escola mediterrània, en la que 'ls escultors catalans van a la vanguardia i entre 'ls que amb més relleu se destaquen: Clará, Blay, Llimona, Casanovas, Oslé, etz.

Deplorém no poguer donar compte dels importants aconteixements: «Concert-Barrientos» i «Concert Orfeo Catalunya», que tingueren lloc en el Teatre Principal, per quan l'empresa no tingué l'atenció d'invitarnos a aitals festeigs. Es qué venen obligats els que sentintse patriòtics se desvetllen per Catalunya a sacrificar-se per tots conceptes?

CENTRE MORAL.—L'artística agrupació «Tallaví», el dia 13, amb una interpretació bona, com poques vegades, posaren en escena el preciós drama d'En Camprodón «Flor de un dia». L'estudiosa primera actriu Senyoreta R. Boix, que hi prengué part, estigué molt acertada, tinguent moments feliços en «Lola». Dels Senyors: Frigola, Avelí, Martínez i Fábregas, en «Diego», «El Marqués», «Juan» i «El Barón» respectivament, dirém que si l'un treballá bé l'altre mellor.

Se coneixia que habien estuciat els papers amb cariny.

L'AMISTAD.—Com ja indicarem, els infantils d'aquest centre representaren el dia 2, les obres «L'hereu pruna», «Aucellets fora del niu» i el monólec «Un sopar de duro», aquest a càrrec del Senyor Capdevila, que fou aplaudit, aixís com també en les comedies els joves Pumarola, Barnadas, Padrosa, Roca, Puig i Alsina.

CINE-GRANVIA.—En aquest cine s'ha exhibit i és digna de menció una pel·lícula titulada «Lugar vacío» i l'atracció «Aygel

les Arturs». El decorat d'aquests artistes ja demostra son bon gust.

* * *
COLISEO IMPERIAL.—Reaparició d'Adria-Rodi i la seva germana, que 'ns plasqué. Triomfaren com era d'esperar. Han sigut bones les pel·lícules «Salambó» i «El lirio del Valle».

Teatralia

ESPECTACLES

I ESPECTADORS

Molts i heterogenis son els espectacles que s'exhibeixen i conreuen amb gran o petit éxit, tinguent naturalment, cada un son públic predilecte i fins reduït sacrifica maquinalment sa existencia com si fos un vici pernicios i habitual en l'home.

Un d'aquests espectacles, el més afortunat i que fins es cultiva amb fanatisme és l'*art* de la *tauramaquia*, la *festa nacional*, aont se rendeixen cult al va'or, menyspreua la vida i se sacrifica sers i racionals que la Natura ha donat a l'home com a company de treball i medi de viure. Aquest és un dels espectacles que compte amb una gran massa d'espectadors que per a admirar llur *art* i venerar a llurs *artistes*, bona part de les vegades abandona el treball i no's preocupa del seu sosteniment.

Art! Art el de fer assassinar, ben tapat d'ulls perquè no pugui veure l'escomesa de la fera, al que ha aïdat fins a l'agotament a conreuar la terra, etz. Artistes els que lluiten amb menys força, però amb més intel·ligencia, amb feres dolorides per les punxades i el foc d'unes banderilles, exalant un tuf de carn i sanc rustida, que 'l públic inconscient espera amb satisfacció salvatgina i aplaudeix continuament, fins que cau la víctima ferida de mort, amb mirada condolidora, com suplicant de l'*artista* una mort ràpida i segura per a extingir de una vegada llur martiri...

Malgrat lo inhumá del espectacle és el que en més regions té lloc, i el que més éxit assoleix.

Els *varietés* i *music-halls*, noms estrangers que usém els espanyols malgrat tenir idioma més hermós, son altres espectacles que s'extenen com taca d'oli, però aquests no adoleixen de salvatgeria ni d'angoixes, sinó d'ambient d'alegría, sadollada de mil belleses que captiven als que tenim desitjos de viure i go-

sar d' aquesta magestuosa paraula: Amor.

Sens dubte en l' avenir, aquesta afició esdevindrà devoció i restarà a l' espectacle taurí gran nombre d' espectadors per a admirar cada dia més les belleses musicals que hi executen excelsos cantatrius.

Actualment, la major part d' aitals nombres s' exhibeixen en el cine després de quiscuna pel·lícula per a donar-li més varietat i atracció; no obstant, l' art del cine és ben considerable i regonegut per un nombrós públic devot de la poesia de paratges atraients aparescuts magestuosament davant nostre com si en un minut recorreguessim tot un món.

I deixant a part altres molts espectacles de distint caràcter i que a Espanya han tingut diverses rasses, sols ens resta parlar del de més importància: el teatre. Teatre; aquest temple de l' art i cultura considerat per tot-hom és el més antic i el que més celebritats ha assolit tant en autors com en intèrprets. La seva obra és altament educadora i instructiva, art fecond, civilitzador de passades i successives generacions.

Sensible és, que aquest no tinga la protecció que 's mereix veient-se privades quiscunes ciutats del funcionament d' un teatre, no per la manca de públic, sinó per la abstenció atterradora de la classe distingida, de gent poderosa que per aquest sol fet tenen l' obligació de fomentar-lo i enaltir-lo si no volen ésser responsables de que nostra patria sigui l' únic poble que no estimi la cultura, la base capdal de llur progrés i riquesa.

Es del tot necessari, doncs, que aquest públic desperti del seu ensopiment i dongui preferència a aquest espectacle, que ajudat per la classe proletària que és llur aspiració, ressurgirà esplèndidament i triomfarà gloriós entre 'ls que sols indiquen ignorància, brutalitat i barberisme.

XILEF

Sportisme

SELECCIÓ FOOTBALLÍSTICA

A iniciativa del conseqüent propagandista de tota classe de Sports, Senyor Gomez, s' ha constituït en aquesta ciutat una selecció footballística gironina, agrupant-se col·lectivament les cinc societats que se dediquen a dit sport.

El nom que ostentarà l' esmentada agrupació, serà el d' «Unió Deportiva Gironina», quin *team* portarà—excepció del guarda-meta que anirà negre—jersey blanc, amb faixes negres

verticals, pantaló i mitxes del mateix color.

Era hora de que nostres entusiastes Sportmans, se convensessin de que l' «Unió» fa la força.

* * *

DE FORA

El diumenge prop-passat va celebrar-se a Palafrugell, l' anunciat match de foot-ball entre el team de Sant Joan de Palamós i el segon del Ateneu Palafrugellenc.

El team de l' Ateneu, estava constituït per els jogadors:

Carreras, Canet (F.), Parra, Genover (cap), Juanals, Canet (J.), Gispert, Solés, Vidal, Bofill i Ferrer.

En quan als jogadors de Sant Joan, sentim no recordar llurs noms.

Al Palafrugell li tocà anar contra sol. Fan la sortida aquets; però els contraris logren agafar la pilota i portar-la fins a la ratlla dels defenses, quins la rebutjen a mig camp. A partir d' aquest moment la pilota tant aviat era a un camp com a l' altre, iniciant-se lleuger domini dels blancs que se fa complet al final del primer temps. En aquesta part no 's pot marcar cap tanto ni per uns ni per altres.

Comença la segona part i poc després en Vidal marca el primer goal de la tarda. Se marcan dos altres goals a favor del Ateneu, però com se fan ambdós amb jogades difícils de resoldre, el referée, que ho era en Caserras, no 'ls dona per vàlits.

Amb el resultat de 1 goal a 0 a favor del segon del Ateneu, acaba el match. Hi sobresortiren en Parra i en Genover.

PENSAMENTS

Estima sempre les belleses morals, l' home, que ho és, i les materials el que ho sembla.

* * *

A l' home, per a ésser feliç, lluny de mancar-li, li sobra una cosa: lo que vulgarment coneixen per *tenir cor*.

* * *

Del mateix modo que 'ns riuríem d' aquell que guardés una alaja dolenta en un estuix molt bo, hem de riurems d' aquelles dones, hermoses de bust, i lletges o pobres de cor.

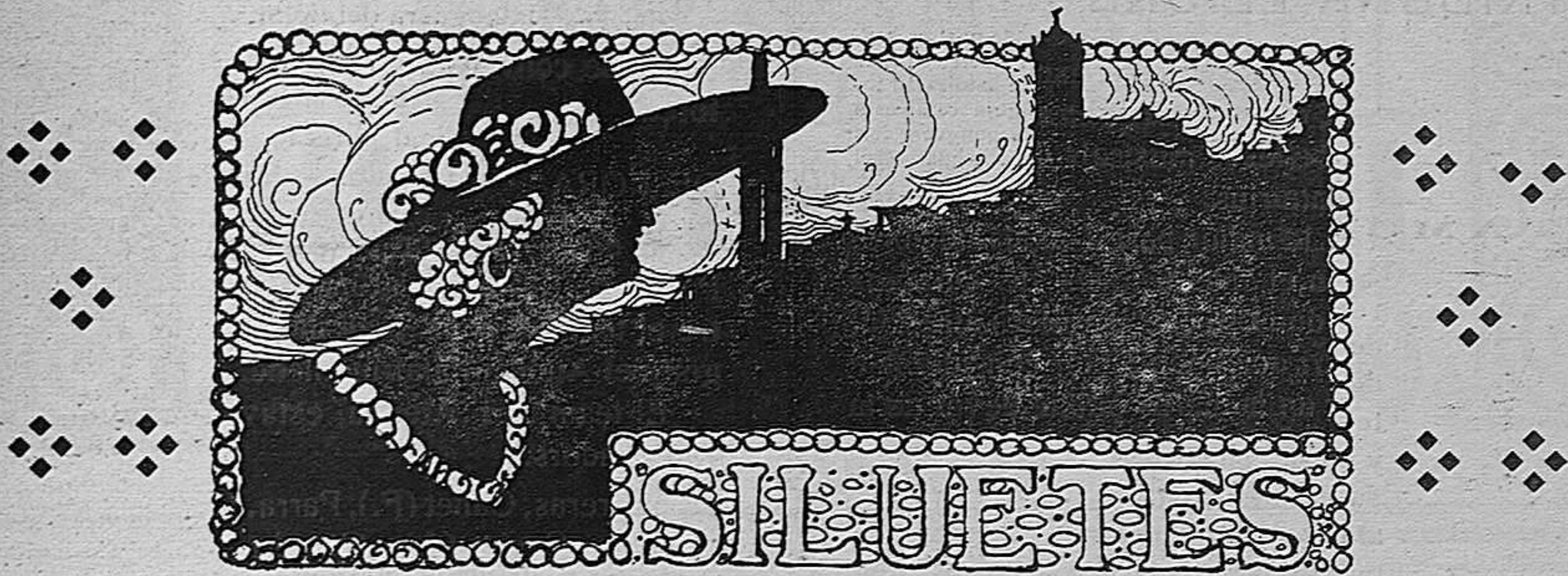
* * *

La més gran lloança, és la crítica dels enemics.

* * *

Sols els homes muts, poden burlar-se de les dones xerraires.

A UNA NENA BLONDA

Aixís, com els raigs de sol,
Es ella qui m' il·lumina;
Quan son mirar no 'm domina
Mon cor sent fort desconsol.
Esvair-se 'ls núvols de dol
Per a unes hores dorades
Sols falta que ses mirades
Apareixin amb puresa,
Que, descobrint sa riquesa,
Son perles brillantades.

Els seus cabells com fils d' or,
Lloats per galant Poeta;
I habillant color violeta
Fineix les penes del cor.
D' ella ne tinc gran record:
Pensament del seu jardí
Que, d' entre tots el més fi
I de un blau immaculat,
Veient en mi ver aimat,
Amb tot cor me l' oferí.

* * *

CIUTADÀ REPRESENTATIU

Son port és senzill...

Tranzita per nostres carrers amb pas reposat i sempre seriós.

A voltes parla amb gravetat i altres humorísticament. Un estimat colega sempre s' aprofita dels seus acudits.

Federal dels que se sacrifiquen per sos ideals.

Regidor que la classe proletària apoia convençuda de son desvetllament per els interessos del Poble.

Bondadós i caritatiu i sobretot molt *leal*. Les seves bones obres vindrà dia que seran regonegudes i ponderades.

Molt aimant de la caça. I disfruta relatant

llurs culminants caçaries que, a manca de bales, mataven les perdius amb pinyols de cirera. (!) De ses anècdotes se 'n podria editar un llibre...

Dintre la Casa gran, entés, honrat i justicier. Una cosa sols desitjariem d' éll: que sa verbotat en les sessions, fos sempre en català. No és cap sacrifici i demostraria ésser un bon patriota i ens he simpa isaría més.

Es un dels Regidors que amb tot i sos ideals nobles, cor gran i generós, també té 'ls seus «Judes»... No 'ns p'auria representar a un Poble... que mai se veu prou content!...

* * *

JOIELL

Es ella tot un bell poema!

La seva delicadesa esperitual i zada de somnis lluminosos i de naixen s i cándits amors, produeixen ardentes sensacions...

Una ànima infantívola i somniadora se reflecta en son gest, en el somriure, en la paraula, en el mirar...

I quin mirar!... Es un doll de felicitats ubriagadores. Bons companys els seus ulls per unes hores romàntiques...

I quan somriu candorosament, els seus llabris sagnant i tempten a la vegada.

Les seves arracades: pariones boletes platejades artísticament, simbolitzen la divinitat de la seva gracia i bellesa indefinible...

Per aixó, al fer entrada en nostre passeig, amb son vestit «blau-mari» i capell blanquívol, totes nostres mirades amoroses foren per a ella, déitat marvellable.

Continueu mostrant vostres gracies en nostra Rambla, que no us faltén fervens admiradors.

TRIBUNA LLIURE

A petició de molts de nostres ben-
volguts lectors hem obert aquesta
"secció lliure". Aont se publicaran to-
ta classe de treballs siguin catalans o
castellans; sens que respongum dels
mateixos ni ns fem sol-lidaris del
criteri de ilurs autors.

AMOR IMPOSIBLE

I

Mujer: escucha el canto
de un alma enamorada,
de un alma que en silencio
te ofrenda su querer;
y pulsa con tristeza
su lira destrozada
al rayo que fulgura
tu virginal mirada,
para cantar tus gracias,
tu encanto de mujer....

II

Yo soñé muchas veces
besar tus labios rojos,
tenerte entre mis brazos
con férvida pasión,
y luego te veía
cerrar tus negros ojos
que muestran en sus rayos
tus púdicos sonrojos,
sintiendo con más fuerza
latir mi corazón....

III

Mas luego, al despertarme
te busco en mi quimera,
te busco entre mis brazos
y no te encuentro ya;
se borran tus encantos,
cual nube pasajera
y queda solamente
tu imagen hechicera,
¡tu imagen que del alma
jamás se borrará ...!

IV

Brindarte mis amores,
es mi constante empeño
y es todo lo que anhela
mi ardiente corazón;
mas sé que es imposible
realizar mi ensueño,
pues sólo te contemplo
en medio de mi sueño
y vuelas si despierto
¡fantástica visión!...

V

En mis amargas horas
de pena y de delirio,
si lloro deseando
tu celestial candor,
yo siento que se acaba
mi vida como un cirio,
—tiñendo de negruras
mi lúgubre martirio—

y en mi pecho se enciende
la hoguera del dolor.

VI

Por siempre adoraría
tu virginal pureza,
mientras palpita ardiente
mi joven corazón;
aunque jamás podrían
mis cantos de tristeza
llegar a las alturas
do brilla tu belleza,
pero a tus pies arrojó
mis rosas de pasión....

VII

Tal vez, sólo delira
mi mente soñadora,
tal vez, sólo es un sueño
mi fútil ilusión;
aunque en mis noches negras
la pena me devora,
espero que algún día
alumbrará la aurora
las sombras que ennegrecen
mi muerto corazón...

VIII

¡Quién sabe si al ser míos
tu amor y tu belleza,
me sirvan de dos alas
para alcanzar el sol!
¡Quién sabe si al quererme
con férvida ternura,
podría darte el verde
laurel de mi grandeza
y coronar tus sienes
de rosas y arbol ...!

IX

Yo veo que contemplas
altiva y desdeñosa
los versos con que adorno
tu regio pedestal,
desprecias mis amores,
porque eres orgullosa;
¿no sabes que el gusano
se vuelve mariposa?
¿no sabes que el poeta
es de alma celestial...?

X

Mas... veo con tristeza,
mujer idolatrada
que mi ilusión es vana
y es vano mi querer;
permite, por lo menos
que mi alma enamorada
al resplandor que lanza
tu angelical mirada,
ensalce tus encantos
tus gracias de mujer...

F. ZARAGOZA.